

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

5 iulie st. v.

17 iulie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Sirada principala 375 a.

Nr. 27.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Când omul n'are noroc.

— Novelă. —

N'ai dreptate, nevastă!

— Apoi da, tu vecinic ȃci că te ȃin de reu, pe nedrept.

— Ba bine că nu! — Ian ascultă, Vasilco, odată pentru tot'dauna!

— Odată plesni prin minte a se da de-a tumba de pe streșina casei jos, el tot în picioare cade, iar cel fără noroc, ori cum ar chibzuț-o, tot n'o nimereșce.

— Așă ȃci, Iacobe, dar, ore tot una este omul care munceșce și acela ce totă ȃiulica d'orme la umbră?

— Ian să-ȃi ȃic una și bună, nevastă, lasă-me cu invetăturile tale în pace! Am hotărât odată și de acum pace! Amendoue părechile n'ostre de boi s'unt mari, am să vënd pe cei mai b'etrâni și în locul lor mi-oi luă o păreche de juncănași și cu banii ce vor prisosi, înt'eu îți voi cump'eră ȃie hainele trebuitore, căci timpul a început a se reci, și pe urmă, ceea ce va remâne, va fi pentru cheltu'ela casei.

— Hei bărbate, cântecul ista l'am invetât pe de rost; cu el din opt boi ne-ai lăsat în patru, din patru sute de oi moștenite dela tatăl teu, am ramas cu un c'arlan și din trei vaci ce ȃi-am adus eu zestre, cu nici una.

— Ei și? Par că-i vina mea! omul fără noroc giaba o inverșeșce, giaba o suceșce!

— Auȃi vorbă! Ce tot îmi toci povești de astea?! Ia mai bine nu tot umblă cu rabla cea de pușcă, luă-o-ar dracii s'o iea, pe t'ote dealurile, nu sta ȃile întregi

cu undița la Prut și nopȃile la c'arciumă, ci ară, s'emenă, prășeșce, seceră și atunci vei av' și tu noroc; dar cu pescuitul, v'ănătorile și c'arciuma, avem să ajungem la sapă de lemn.

— Îți strici vorba nevastă, mâne e ȃi de t'erg la Murgeni și au să-ȃi placă și ȃie boulenii ce-mi voi alege.

— Fă dar cum șcii, decă n'ai de gând să pui minte!

Ac'estă c'ertă se petrecea într'o duminică dimin'eța în casa lui Iacob Pagu din Pașcani. A doua ȃi eră luni, eră ȃi de t'erg în t'ergușorul Murgeni. Iacob Pagu ședea în mijlocul tindei pe un scăunaș cu trei picioare, curățindu-și pușca de rugină și femeia lui Vasilca îl dojenia stând posomorită pe o lavită acoperită cu un covor lat cu dungi roșie și albastre.

Tatăl lui Iacob Pagu ȃinuse c'arciumă, fusese om string'etor și lăsase după m'ortea sa unicului seu fiu, Iacob, o avere f'orte frumușică; dar așă e lumea asta, unul stringe și celalalt risipeșce ceea ce a strins cel dint'eu. Mai în tot'dauna feciorii de bani gata nu cunosc prețul banilor, nu pot pricepe că de a păstră o avere e și mai greu decăt chiar a o face.

Spre nenorocirea sa, Iacob se obicinuise de flăcău încă a sta ȃile întregi pe malul Prutului cu undița în apă, așteptând ca un nenorocit pescior să pue gura pe nadă, s'eu, să pândescă în ȃori, lipit de arborii din luncă, ca o s'ermană turturică să se așeșce pe o cr'engă.

Tatăl lui Iacob șciea că fiul seu e un perdev'eră

MATILDA PONI.

și, ca om înțelept cum eră bătrânul ce rămăsese văduv, el mereu se ținea să facă testament numind un tutor fiului seu, dar multe cugetă omul și până a le preface în fapte, timpul trece... ași așa, mâne așa, când într'o bună zi, ședând unchiașul la măsă, om gras cum eră el, de odată închină stégul și... vecinica pomenire.

De și Iacob la mórtea tatălui seu n'avea decât 17 ani, cine să-și bată capul cu el—? Primarul—? Notarul—? Haideal... Ei?... ei, alte grije au!

Deci, ce mai consiliu de familie în colo, ce mai tutore încóce! Astea-s bune la oraș!... la țéră... ce să mai incurci lumea, ce să-ți mai perși timpul cu ele? Pentru țéran, destule sânt legile fiscale, legea drumurilor, legea recrutăreil!

Scurt, Iacob intră în stăpânirea averei tatălui seu, se insură cu Vasilca, fica unei vadane și incet, incet, desfăcú tóte oile ce le moștenise.

Pe când alții arau pământurile lor și ele nici le ajungeau, pe cele patru fálci ale lui Iacob crescuseră numai schini și boji și via lui rămăsese paragină.

Vasilca lui, din fire, eră muncitóre; ea în anul dintéiu ingropase via, o desgropă în primăveră și se puse la săpat, iar Iacob o ținú de reu ceréndu-i să-i țesă pânză subțire pentru de stat la pescuit în sóre și covóre late de intins pe lavite.

Ce să facă biéta Vasilca?... ea eră o copilă și cum îi decea bărbatul șeu așa făcea și ea.

Intr'un târdíu, vedénd ea că oile lor s'au dus tóte până la un cârlan și că tot sub cuvént de a reinói boulenii sei, din opt boi bărbatul seu rămăsese numai cu patru și că vacușórele ei trecuseră în mânilé lui chir Alexandratos, un fost cărcimar grec, acum ajuns arendaș al moșiei vecine care, imprumutându-ți un galbén, la urmă te jupuiá și de pele, sërmana se puse pe gânduri.

Cérta ce avú loc duminecă diminéța eră efectul grijei ce o cuprinsese pe Vasilca; ea vedea că averea lor nu numai că nu creșce, dar scade în șir și cu judecata ei firéscă își dicea că ași așa, mâne așa, lucrul acesta nu póte merge departe.

Blândă inse cum eră Vasilca din fire, ea ținea pe bărbatul ei de reu cu blândețe, fără gălăgie, fără a țipá și a strigá cum fac unele femei și acesta a ei blândéța, la urma urmei deșteptá și pe Iacob că cu felul ei de a trăi, se duce pe copcă.

Véndarea boilor ce proiectase el acum a face, nu eră pentru a-ș cheltuí banii, ci de astă-dată, stând deunăđi undind pe malul riului, se luase pe gânduri și ințelegénd că de nu se va pune pe muncă, are să rămâe în scurt cu nimic, el se hotărise a-ș preface doi din boi, a-ș cumpără seménța cu prisosul banilor și a se pune pe trébă.

— Cu cei doi boi mari ce-mi mai rămân, așa își dicea el și cu juncanașii ími pun plugul pe brazdă, semén doue fálci și jumétate cu grâu, jumétate cu orz și una cu porumb și iată că am și ce mánca și ce vinde... la tómnă pun bănișorii în chimir și așa incet, incet iar me fac și cu oi și cu vaci.

Așá chibzuise Iacob și așa se și hotărise să facă, iar ca să nu dică ce se supusese nevestei, el nu voi a-i destáinuí gândurile și pentru acesta în diminéța aceea, îngáimase vorba. Duminecă pe la améđi, luându-și pușculița de-a spinare și boii în frânghie, Iacob, eși pe pórtă.

— Să te gădesc cu bine, Vasilcă! •

— Să vîi sánetos, bărbățele!

Cu aceste vorbe, Iacob se îndreptá înspre Murgeni.

Tot drumul el nu făcú alta decât a socotí cât îi vor da cele patru fálci de seménătură... Din vênător și

pescar, Iacob de-odată se prefăcuse în plugarul cel mai de frunte.

Să te fi luat cu Iacob la vorbă în acea zi, nu-l mai cunoșceai: Fire-ar a naibei de vênátóre și de undiță! Prost mai fusei eu până acum!... dar de acum înainte, hait! las' pe mine, căci așa nu merge!

Grăind astfel cu sine, Iacob intră în diminéța țilei de luni în Murgeni și găsind un muștereu, din doue trei vorbe, bătú palma cu el, îi svérli frânghia boilor în mână, primí trei sute de lei și «noroc bun», după ce îi întări și biletele vitelor la primărie, intră iar în iarmaroc spre a-și căută doi juncanași după plac.

Umblând în drépta, umblând în stânga, fără a da de vitișóre cum le voiá el, iată că în dreptul unei cărciume Iacob se întélneșce din nou cu cumpărătorul boilor sei. «Fiind că a fost să ne mai întélnim încă odată și sânt mulțumit de boii ce mi-ai dat, să nu ne despărțim până nu te voi cinstí cu un pahar de pelin.»

— Ba că n'am vreme, ba așa, ba pe dincolo, românul își legá boii de un pom ce eră lângă cărciumă și améndoi intrară în dughénă unde béură câte doue pahare de vin.

Acolo în cărciumă, alătura de tejhéua cărciumarului, un leah tot mestecá pe o măsă trei cărți, doi ași și un popá: iaca popa, nu e popa, și o mulțime de ómeni ce státeau impregiurul lui, neputénd nimerí popa, în șir perdeau la bani. Iacob se puse a observá și el acest joc curios și după o bucată de timp, díse: mē, lucru dracului! ce mai năsdravenie o fi și astal! ian să veđi că eu am să pun mâna pe popal și nici una nici doue, se aședá și el lângă leah.

Cum nu se putea întéplá altfel, pe cât perdea, Iacob și mai mult se întártá, așa că în scurt timp perdú 49 lei. Iacob se aprinsese reu, bătea cu pumnul în măsă de necaz și ar fi pierdut toți banii sei, decă cel ce-i cum pērase boii, nu l'ar fi silit să se scóle de acolo, dicéndu-i: dar nu veđi, bade Iacob, că ásta e cu dracu în el?

Iacob, de și cam nehotărít încă, totuș se sculá de pe scaun, și la urma urmei cu un: fire-ar al dracului de șmecher, eși cu tovarășul seu afară. Ací inse așteptá pe tovarășul seu o altă supērare și mai mare. Alt séu alți pungași cari observaserá intrarea lui Iacob și a noului proprietar a boilor în acel local, desprindénd boii de pom, se făcuserá nevēđuți cu boi cu tot.

La strigátele românului se aduná o mulțime de lume în fața cărciumei, págubașul insoțit de Iacob alergá la primărie, se căutará boii în tot țérgul, dar nu se dádú de nici o urmă; boii intraserá ca în pământ.

Vēđed paguba tovarășului seu, Iacob uitá de juncanii ce voiá să-și cumpere și ținéndu-se de el spre a-i fi de ajutor, umblará tótá ziua aceea améndoi împreună în tot țérgul de ici colo, fără inse a puté descoperi nici cea mai mică urmă de fur séu furii boilor.

Când sosi nóptea, ei intrară améndoi, osteniți de atáta alergătură, într'o cărciumă; cărciuma eră plină de ómeni și într'un colț cântau doi scripcari și un cobzar. Intr'un târdíu, doi mocani bine îmbrácați se puserá să jóce ținéndu-se de mijloc și după ce se sáturară de joc ađúnd vorbindu-se printre cei de față de paguba cu boii a românului, apropiindu-se de ei, poruncirá de se aduse vin, cinstirá și pe Iacob și pe tovarășul seu, se puserá iar la joc, iar se aședará lângă ei, iar mai cerurá vin... destul când cântará cocoșii pentru întéia dată, Iacob și cu celalalt dormiau, unul pe scaunul seu cu capul pe pept, altul cu cótele pe măsă, morți beți.

(Finea va urmá.)

MIHAI DE BONACCHI.

Pescarul.

Valuri urlă intărtate
 «Și furtuna geme greu,
 «Nu te duce-acum pe mare,
 «Nu te duce, fiul meu!

«Las' la mal mica ta luntre!
 «Nóptea tristă, furtunósă
 «Dă putere la a mării
 «Spirite intunecóse!

— «N'auđi, maică, un glas jalnic
 «Cum me chiamă 'n depărtare,
 «Și suspinuri de durere,
 «Care es adânc din mare?»

«Nu veđi doue brațe albe,
 «Ce din valuri se ridică,
 «Când un fulger de lumină
 «Pe cer nouii despică?»

— «Nu te duce, căci perfidă
 «E a mării țină rea,
 «Cu blândeță amăgește
 «Și atrage prada sa!»

— «Nu e țină ce me strigă
 «Așă dulce, cunoscut,
 «Este glasul dragei mele,
 «Care 'n val o am perdut!

«Las' să plec, furtuna rece
 «Fruntea mea va recorî,
 «Și pe valuri turburate
 «Póte pacca voi găsî!»

Și el plécă, tot se duce
 De furtună alungat,
 Multe ore, multe ținle
 Biéta mam' a așteptat.

Dar' pescarul nu mai vine,
 Dorul lui s'a implinit,
 Căci in apa turburată
 Pace-adâncă a găsît.

MATILDA PONI.

Cugetări.

Obicînuița e dușmănia amorului.

*

Nu fii nici odată pentru femeie o făptură fără
 taine, supusă și fericită.

*

Ceea ce caută femeia e lupta, imposibilitatea, du-
 rerea; astfel poți hotărî numărul femeilor fericite.

*

Când femeia a biruit într'o direcțiune, pornește
 înainte intru căutarea unei lupte noue, — funestă acti-
 vitate a sufletului seu.

RADULESCU-NIGER.

Arderea casei Cazebere.

De Jean Rameau.

Marțial, stăpânul Cazeberiei, eră un țeran voinic,
 sângeros, cu obrajii ca sfecla citiá lesne in car-
 tea lui de rugăciune, și, cu puțină răbdare ajun-
 gea chiar să descurce prevestirile timpului din
 calendar. Putea, de chfu de vai, cu scrisu să-și
 scríe numele, decă condeiul eră tăiat bine și hârtia tare;
 inse fiecare trăsătură îi răpiá un «hîn» obositor ca
 brazda de intors la câmp.

Avea nevéstă, o chiemá Marcelina, grásută, bună,
 plăcută la vedere; când trecea pe drum, vecinii îi zim-
 biau și le zimbiá și ea salutându-i cu glas dulce. Ne-
 vënd copii, indemnase pe bărbatu-seu a luá in casă spre
 a-l infá apoi, unu din nepoții lor, Julian Bartiguenabe,
 băiat bun, fost soldat, și care, in timpul priveghielor de
 tómnă, șciea să povestéscă cu mândrie, multe întâmplări
 d'acele, la auđirea cărora, se ved ochii țerancelor sti-
 clind ca niște licurici.

Dar intr'una din ținlele calde ale lunei lui iunie,
 Marțial, stăpânul Cazeberiei, ședea inaintea casei lângă
 nevéstă și nepot, vënturând grăunțe de păpușoi, când,
 de-odată, fără o vorbă, căđu la pământ.

— Dđeule! Ce are bărbatul meu? đise Marcelina, re-
 peđindu-se la el.

Alergá și Julian. Ș-améndoi ridicând pe Marțial, îl
 duse in cuhne.

Bétrânul țeran nu mișcă, ochii îi erau inchisi, re-
 suflá inse, nici putea gráf, nici mișcă un deget.

Ș-așá remase până séra.

La murgitul serei, un fior trecu corpul lui Marțial;
 mânilé îi tremurau, buzele i se deschise și đise nevestei
 și nepotului uimiți:

— E un atac. Nu mai șciu cum îl numesc dof-
 torii, dar îmi aduc aminte c'așá ceva se întâmplá ina-
 intea morței și bunicului meu.

Julian plecá îndată s'aducă pe notar și patru mar-
 tori cari să șce a scrie.

Cu capul plecat, cu ochii intunecați de gânduri
 grele, se sculá, merse la un dulap, scóse o carte veche,
 care se deschise singurá la foile cele ades întrebuintate,
 unde, cu vremea, un deget lipicios lásase o pétă cafenfe
 și cu glasul slab citi articolul 971 din Codul civil, care
 đice:

«Testamentul prin act public, e acela care este
 primit de doi notari, față fiind și doi martori, séu de un
 notar, față fiind și patru martori.»

*

La acéstă citire, Marcelina strigá:

— Cum, Marțial, gândești la facerea testamentului?

— Și de ce nu? respunse el; eu nu pot să iau nimic
 cu mine in mormânt.

Și urmá cu articolul 972:

«Decă testamentul e primit de doi notari și dictat
 de testator, trebuie să fie scris de unul din notari, in-
 tocmai după dictare. Decă e numai un notar, el trebuie
 să fie dictat de testator și scris de acel notar.»

Marțial citiá tare, cu solemnitate, fără a greși, lu-
 ánd séma glasnicului seu și indreptându-și accentul gas-
 conic pe cât putea; se ghiciá, auđindu-l că mergea la
 implinirea faptului cel mai falnic al vieței lui de țeran.

Pentru unii săteni nemernici, mórtea e aprópe
 dulce, aducând cu ea mulțimea luminárilor ș-a cântáre-
 ților. Marțial putea să-și plátéscă nu numai o inmor-

*

mântare cu trageri de clopot, dar chiar și un testament iscălit de notar!

Și urmând citirea codului, ochii-i străluciau de triste. Martorii sosiau înse la Cazebere.

Pe la orele 9 intră și notarul, îmbrăcat în negru și însoțit de ghiosdanul de piele.

Bătrânul Marțial își descoperi capul, duse lumea în odaia lui, împărți la toți pahare cu vin alb, și, cu Codul în mână, își vesti dorința de a face un testament public. Martorii se puse jos, serioși ca la biserică, și notarul s'aședea înaintea unei mese.

Cu glas limpede, testatorul începî:

«Eu, subsemnatul, Jean François Marțial, prin mila lui Dumnezeu proprietar al Cazeberiei, la toți de față și viitori, salutarel!»

Notarul, scriind cuvintele, nu-și increți sprincenile și nu se turburara nici cei patru martori, de și dela împărat încoce, asemenea început nu se mai itrebuință la acte publice. Marțial, care odinioară citise proclamațiile cătră poporul francez, urmă fără pic de găngănire: «Las soției mele Marcelina, născută Labescot, totă averea mișcătoare și suma de treisprezece sute de franci aprópe, pe care le va găsi în dulapul meu.

Marțial își aruncă ochirile csupra martorilor cari îl priviau cu mirare și urmă:

«Las nepotului meu, Julien Dartiguenabe, casa mea Cazebere, unde m'am născut și unde voi muri.»

Ací, martorii se turburara și nepotul moștenitor simți oșez-care întepături la ochi.

După alte câteva cuvinte asupra sfărșitului lui apropiat, Marțial luă condeiul din mânilor notarului, dicend:

— Dă-mi să iscălesc!

Voinicește, cu degetele cele gróse, muncite, cu buzele intinse, semnă «Marțial» strîmb, chinuit și pentru care îl felicitară toți cei cari se aflau de față.

Și după aceea, cu mânilor lor grele, aspre, iscăliară și ei, martorii, diseră: Ș-acuma mai ai încă cincideci de ani de viață, stăpâne Marțial, căci nimic nu întărește pe om mai mult ca facerea testamentului.

— Hel hel respunse el, întovărășindu-i pe toți până la ușa casei.

Eră de ce ore și jumătate. Marțial ocoli tot Cazeberu, vedu cuptoru, șura, pivnița, se întorse, cercetă tóte odăile, precum obicinuiá în tóte serile înaintea culcării, ca să se asigure că nu e primejdie de foc. Marțial eră prea cumpenit ca să plătescă asigurarea și, constatând că tóte vetrele erau stinse bine, se îndreptă cătră odaia de culcare.

Dar, față cu ușa, fără veste cădu jos ca o grămadă și se intinse pe pietre fără nici un țipăt.

Acolo îl găsi nevêsta câteva minute în urmă. Năucită, strigă ajutor. Nepotul alergă. Marcelina și Julian puse pe bătrân în pat.

Dar Marțial nu mai mișcă. Resuflarea i se oprise și ochii îi păreau fără vedere.

— Ah, Ddeule, móre! găngăvi Marcelina, infiorată.

Și Julian deschise dulapul, luă făclia cea lungă și sfîntită ce se aprinde când sufletul unui muritor sbórá la cer.

— Marțial! îl strigau toți, unul după altul.

Țéranul nu respundea.

— Marțial, nu ne vedi, nu ne auđi óre? strigă Marcelina, strîngend mânilor nesimțitoare ale bărbatului seu.

Marțial nu făcea nici o mișcare.

Atunci țéranca, se simți pėtrunsă de frică, care o infioră până la rădęcina pėrului, gândind la mórtea ce sta în odaie.

Își făcu cruce, și ingenuchind la capul patului, suspină amar, cu mânilor pe obraz.

— Ah! nu plänge astfel, îi dıse Julian, incongiurându-i mijlocul cu brațul seu.

Marcelina îi respunse:

— Vedi tu, chiar dęcă poți înșelá pe un om, când móre tot îți pare reu după el!

De-odată înse, pe când Marcelina plängea lângă Julian, un vuet se auđi, vuet slab, o suflare, o suflare repede și crescătoare. Eșiá din buzele lui Marțial! Fără veste, un fior sguduí degetele celui ce trágea de mórte.

Capul bătrânului țéran se întorse pe perină, și luminile ochilor țintite căută la Julian.

— Ah, tráiá! strigă nepotul, dând înderét.

Și Marcelina fugi în altă parte a odăiei.

Încet, încet, suflarea lui Marțial devenise apăsată, infocată, grozavă. Și de-odată, ajutându-se cu mâna stângă, stăpânul Cazeberiei se ridică pe patul seu. Resuflarea-i eră atât de tare, că-i șuerá între dinți; ochii-i erau atât de amenințatori, că păreau că ies din locul lor.

— Nu casa mea! dıse el de-odată, intinđendu-și mâna stângă cătră Julian. Nu casa mea!

Aceste trei vorbe le repetă de mai multe ori din tótă puterea, cu desnădăjduire și-și ducea degetele la gătlej ca și cum ar fi vrut să îndrepte limba cea neghióbă care nu mai putea grái.

Auđise tot, întelesese tóte. Auđise că Marcelina îl înșelá; întelesese că dăduse casa unde se născuse celui ce-i răpise nevêsta, și nu voiá să mórá așá, nul Voiá să nimicescă testamentul până a nu-și da sufletul! Și de aceea, de și lovit de dambla, putu să pronunțe cele trei cuvinte pentru care sufletul își secase ultimele mijlóce: «Nu casa mea!»

Dar cuvintele n'aveau putere. Testamentul eră un fapt indeplinit. Notarul îl luase cu densus! Ah de-ar pute merge la notar de a pute arde hârtia cea năprasnică! Dar picioréle lui Marțial păreau mórte deja. Tótă partea dréptă îi eră paralisată!

Voiá să strige în intunecimea noptei, s'adune vecinii să le spue infamia nevêstei ș-a nepotului, să vestescă martorilor, că au de iscălit un alt testament.

Își deschise gura, își aruncă tóta suflarea! Dar numai o larmă se auđi ca vătătura dobitocului ce suferă.

Pe părete, cu unghiile vru să-și scrie ultimele voințe.

Dar, numai Marțial șcica să insemne!

Cum! Faptul s'ar indepliní! Nepotului celui criminal ar fi dulcea casă Cazebere, casa scumpă unde se născuse, și ale căreia ferești păreau că zimbiau pe cósta dealului!

Marțial trágea de mórte.

Inse, până a nu inchide ochii pentru vecie, el zări făclia sfîntită, care ardea pentru a-i binecuvéntá mórtea. Și atunci simțindu-și inima ręcind, cu degetele încă puternice, luă făclia, o ridică asupra capului, o apropiá de perdele, vedu para mușcând stofele, înălțându-se, lățindu-se, atingend tavanul, atingend grindile — și muri numai când auđi plesnind bérnele Cazeberiei la puterea focului.

Marcelina și Julian voiră să sară ca să stingă focul, dar nu îndrăsniră, căci ochii reposatului tot pe ei păreau țintiți.

A.

Ein Stirta.

Doze dîle la Iași.

— Suveniri de călătorie. —

Impresiunea din momentul sosirii a fost foarte plăcută. Ca poziție, Iașul este admirabil. Pe cîsta finală a unui deal impresurat de-o vale largă, fosta capitală a Moldovei ofere o vedere foarte pitorească, din care bisericile și zidurile moderne se ridică anunțând tuturora creștină și progres în viitor.

Urcînd sus în oraș pe o stradă curată și bine pavată, surprinderea ne întîmpină pretotindene, căci găsim un oraș mult mai frumos, decît cum ni-l întipuiam. Dl Nicolae Ionescu, cu o amabilitate îndatoritoare, îmi atrăgea atențiunea la felurile clădiri istorice și culturale, dîndu-mi informațiuni relative și la planurile ce au să se escuteze în viitor. Ilustrul orator și distins membru al Academiei române, născut la Roman, a petrecut o mare parte a vieții sale ca profesor universitar la Iași; de aceea îl lăgă multe reminiscențe de acest oraș, la foarte multe acte publice a luat însuș parte, iar pe altele le-a privit cu interesare: de aceea se consideră ieșan și vorbește cu mult entusiasm de acest oraș.

Delegați din partea Academiei, dimpreună cu dl Sturdza, înteu îndeplinirăm primele funcțiuni privitoare la misiunea noastră. Dela gară ne duserăm drept la casa repositului Adamachi. Acesta ne dete privilegiul să percurgem partea cea mai frumoasă a Iașului. Strada Lăpușeanu, la cap cu elegantul otel Traian, cu casele sale făcute în stil modern, cu comerțul seu mare și cu pardosela sa de asfalt, ne face impresiunea unui oraș care înainteză. Iar strada Carol, care duce sus la Copou, cu vederile sale minunate asupra văilor și munților, cu casele sale în stil de ville, ne stîrnește exclamațiuni de plăcere.

Pe strada această eră și casa repositului Adamachi. O clădire boerescă în mijlocul unei grădini. Inse densul prea eră cruțător, ținea casa în condițiuni foarte economice. Etagiul nu se putea întrebuiță de fel, căci pe timpul resbelului ruso-romano-turcesc, densul strică scara și scose podelele de sus, numai ca să nu i se pótă pune soldați în cvartir. Acuma Academia are să cheltuască o sumă considerabilă, decă vré să restaureze casa.

Testamentul lui, trebuie s'o mărturisesc, n'a făcut bună impresiune în Iași. Toți se așteptau să lase cea mai mare parte a averii sale orașului seu natal Iași; în special se credea, că universitatea de acolo are să-l moștenescă. Inse desamăgirea a fost mare, căci el n'a lăsat universității decăt numai biblioteca sa. Se dice, că și asta e de valóre; dar universitatea din Iași n'a prețuit-o mult, căci la înmormântare nimene n'a pronunțat vr'un discurs în numele ei, cu tóte că în program se ficsase un punct pentru acesta.

*

Timpu liber l'am întrebuițat pentru a cunoșce orașul și spre a face câteva visite. Dl Nicolae Ionescu, a cărui amabilitate m'a captivat îndată la sosire, a ținut să-mi facă neuitate dîlele petrecute la Iași, m'a condus pretotindenea și mi-a arătat tot ce-a fost de vędut, făcîndu-mi totodată și istoricul multor edificii publice.

Poporațiunea Iașului se urcă la 90,000. Se dice, că ovreii fac majoritatea. Și decă, cu tóte aceste nu ei di-

rigéză destinele politice, cauza este, că n'au drepturi politice. Dar comerțul este în mînilor lor. O privire asupra inscripțiunii prevăliilor numai decăt ne convinge despre asta. Când ovreii au serbătore, un șir de prevălii remân închise de-alungul stradelor. Ceea pe priveșce înfățișarea fizică a ovreilor, este foarte favorabilă, nu-i pré cunoșci și-ți vorbesc o românescă curată. Iar încăt atinge ovreicele, acele hotărit sînt de o frumusețe frapantă. Și decă ovreii n'au drepturi, ovreicele — multe din ele — se pot fálí cu niște cuceriri mari.

Aceste aprețări inse privesc numai ovreimea din centrul orașului, iar nu ceea ce am vędut în mahalaua spre cimenterul «Eternitatea», unde nu-i decăt murdărie în tótă privința; uiți că ești în țera românescă și-ți pare că petreci în — suburbiul Katonaváros al Orăđii-mari.

Mulțimea ovreilor în aceste părți a țerii se esplică prin faptul, că sîntem la granița Rusiei și că traiul p'ací este mai ieftin.

Inse decă accentuăm mulțimea lor, trebuie să constatăm și faptul, că mulți din ei s'au romanisat. Astăđi România are ovrei pe tóte terenele, cari îi fac servicii bune.

Literatura, artele, pictura și poesía, filologia și teatrul, tóte au la români adepți și dintre ovrei. Numai de aceea nu cităm nume, căci lista făcută în pripă ar fi defectuoasă.

Chiar și la Iași sînt câțiva ovrei de frunte, cari cu tótă activitatea lor aparțin neamului românesc.

Este adevărat, că ei se respîndesc și ocupă teren. Multe case române au ajuns în mînilor lor. Dar cauza este și aceea, că Iașul încetînd a fi capitală, elementele mai înalte române se concentréză la București. Vieța din Iași încetul cu încetul se stinge și drept amintiri a vremilor mărețe din trecut, n'au mai remas decăt unele case boerești, care jelesc deșerte și părăsite mărirea de odinórá.

*

Spre a mai improspetá memoria străbunilor și a unor epoce strălucite, generațiunea actuală a aședat pe unele piețe publice statue de ale figurelor istorice.

Sînt cu tóte, mi se pare 3—4. Intre ele cea mai imosantă e statua equestră a lui Stefan cel mare, prima statuă care s'a ridicat la Iași. Ne aducem aminte de discuțiunea ce a deșteptat atunci întrebarea, decă Stefan a avut séu ba barbă. Artistul se pare că n'a ținut cont de nici una din părerile emise, căci a făcut pe eroul moldovean după cum i-a vinit mai bine la socotelă.

Statua lui Miron Costin, cu cele doue basorelie-furi, făcută la inițiativa și la neobosita stăruință a dlui V. A. Urechia, publicată și n' fóia noastră, pare mai reușită.

Statua lui George Asachi, care îl represintă ședînd, ar avé un aspect mai bun, de cumva ar sta pe un pedestal mai nalt. Dar astfel, prea aprópe de noi, nu ne inspiră simțeméntul mării.

Ar mai fi să amintesc bustul lui Grigorie Ghica vodă; dar acesta mi-a făcut impresiunea, că un Domn care móre pentru pierderea unei părți din țera sa, ar meritá o stutuă cum se cade, căci asemenea Domni au devenit foarte rari în timpurile mai noue.

Monumentul artistic cel mai de frunte al Iașului este renumita biserică Trei-Erarchi, despre care s'a scris atăt de mult în presa noastră periodică. Acesta podóbă a Moldovei tocmai se renovéză spre a-i-se restituí valórea artistică de mai nainte. Din nenorocire, fiind chiar închisă, n'am putut să-i vęd interiorul, unde se lucréză.

Catedrala mitropolitană este una din bisericile cele mai mari din țera românescă, unde bisericile de regulă

nu prea sânt mari. Iconostasul e foarte frumos. In această biserică zac și osemintele mitropolitului Beniamin, care a zidit biserica.

Mai sânt de însemnat câteva edificii publice, printre care ocupă loc de frunte școlile nouă; dar universitatea, cu o mulțime de profesori distinși, nu prea e încăpătoare. Aici, in laboratorul de fizică, am găsit multe fete.

Universitatea va căpeta un edificiu nou in strada Carol spre Copou, cu o priveliște care dominază totă împrejurimea.

*

Una din suvenirile mele cele mai plăcute este cunoștința ce am făcut domnei Matilda Poni n. Cugler, escelenta noastră poetă, a cărei liră a fermecat atâte inimi.

La prima vedere, constatai numai decât, că portretul publicat in «Familia» nu-i este favorabil de fel, ceea ce rar li se întâmplă damelor, față de care fotografiile sânt mai totdeauna galanți. Portretul din nr. acesta al foii noastre, fiind mai nou, va fi dora mai bun. Nu cutez să spun acesta hotărît, căci de multe ori am pățit, că tocmai portretele acele au reușit mai reu, la cari am ținut mai mult.

De și nu ne-am vădut nici odată, poeta m'a intimpinat cu vorbele:

— Ne cunoșțem de mult!

Se 'ntelege. A căror nume apare tipărit atât de des, cari se ocupă cu literatura, se cunosc indată unii pe alții, ba se și aprețiază; atata e totă resplata lor, căci deu publicul nu-i aprețiază.

Acăsta cunoștința e inse numai spirituală. Și cu cât ne 'ncântă mai mult talentul cuiva, cu atât mai tare dorim să cunoșțem și persóna al cărei spirit ne-a făcut atâte plăceri.

Impresionat de acăsta intimpinare afabilă și de cuvintele pline de dragoste ale consortelui dsale, dl Petru Poni, colegul meu dela Academie, nu me mai simțiam străin, și dimpreună cu dl Nicolae Ionescu, care me conduse și aici, infirarăm o conversație ca între vechi cunoscuți.

Și când ne depărtarăm, adusei cu mine impresiunea, că am făcut cunoștința unei poete, care totodată este o fericită consortă și o bună mamă.

Stima ce-i păstram deveni și mai mare.

*

Inainte d'a porni din Iași, făcui o plimbare cu trăsura sus la Copou, unde ieșenii merg intocmai ca bucureșcenii la șosea.

Primăvera nu sosise încă cu totul. Natura nu eră desvoltată, căci pământul abia desghiețat, ba 'n vale ometul încă sclipia netopit. Lume nu prea eră.

Dar priveliștea me recompensă pentru toate lipsele. Jos pe coste vedeam Iașul incungiurat d'o vale, dincolo se resfăță o ghirlandă de dealuri cu vii și 'n zarea depărtării, dincolo de Prut, se redicau munții Basarabiei.

De odată par că m'ar fi atins un vânt rece dintr'acolo și par c'aș fi audțit cântecul:

Muscăleșce-oi invetă

Când eu limba mi-oi tăia...

Dar eră numai intipuire. Îmi părea că aud gemetul românilor din Basarabia, pe cari guvernul rusesc vré să-i stingă cu de-a tărâ, cari inse nu vreu să se facă ruși odată cu capul, cu toate că până și prin biserici li se impune limba rusescă și peste granițe nu li se pôte trece nici o carte românescă...

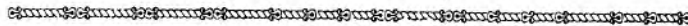
Revoltat, spusei birjarului să mâie la gară...

IOSIF VULCAN.

Din Stiria.

— La ilustrațiunea de pe pagina 317. —

Valea Ennsului e una din părțile cele mai frumoșe ale Stiriei Superiøre. Aici turiștii se adună din toate părțile lumei și admiră munții coperiți de zăpadă, văile adânci, pădurile umbröse, lacurile cristaline, căprioarele ce sar din stâncă 'n stâncă și poporul sêrguincios in costumul seu pitoresc. Ilustrațiunea din nr. acesta infățișeză niște partii din acăsta țeră admirabilă. Tabloul din stânga sus este al muntelui Grimming cu castelul Trautenfels de sub el. Cel din dreapta sus e orașul Eisenz. Nr. 3 e marele lac dela Leopoldstein cu piscurile Pfaffenstein. Iar cele trei schițe de desubt, nr 4, 5 și 6, infățișeză niște cărbunari cari întieu fac grămada, apoi o ard și in sfêrșit sting focul și scot cărbunii.

B o n b ó n e.

Filantropul: — De ce plângi, fetiță dragă?

Fetița: — Oh, domnule! Maina mi-a dat un gologan să cumpăr pâne și l'am scăpat din mână in gangul acela intunecos și nu l'am putut găsi de loc. Vai Dómne! Ce bătaie me astéptă!

Filantropul: — Nu face nimic, fetiță dragă. Șterge-ți lacrămile. Uite îți dau... un chibrit. Cu ăsta o să-ți cauți mai lesne gologanul.

*

Intr'un spital:

— Câți morți au fost nóptea trecută?

— Noue, dle doctor.

— Cum! apoi am ordonat medicamente pentru dece.

— Așá e, dar unul n'a vrut să ia.

*

Consiliu practic.

A. — Inchipește-ți, prietene, vreau să me insor și tatăl meu nu vrea să-mi dea permisia.

B. — Nu-ți face nici o supărare! Insoră-te fără invoirea tatălui. Nici tatăl teu n'a cerut invoirea ta când s'a insurat cu mumă-ta.

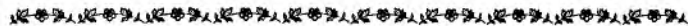
*

Intr'un liceu din provincie, pe când se făcea examen de istorie, fu intreat un școlar:

— Ce făcui Mahomet când implini al 30-lea an?

Școlarul response:

— Intră in al 31-lea.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Dl Gherea a publicat in broșură conferența sa intitulată «Concepția materialistă a istoriei.» — Dl M. Strajan, profesor de limba și literatura română la gimnasiul din Craiova, a scos de sub tipar un manual de școlă intitulat «Principie de literatură» pentru classa a cincea. — Dl Gh. Adamescu a publicat la București o broșură intitulată «Câteva cuvinte despre dualismul austro-ungar.»

Academia Română in viitorea sa sesiune are așá de multe lucrări ca nici odată. Biuroul Academiei impreună cu dl Dimitrie Sturdza, secretarul general, va incunoștința pe membrii acestui corp, că pentru ca toate lucrările la ordinea zilei să fie rezolvate, va face un spor de ședințe care se va ocupa exclusiv numai cu cestiuni

nile de ordine pur administrativă: proclamări de membrii, alegere de membrii corespondenți, acordarea premiilor etc. Academia a decis să pună bustul lui Dumitru Brătianu în sala cea mare.

Eminescu în limba germană. Din poeziile lui Eminescu multe au apărut și în traducere germană. Cele mai multe le-a tradus dl Emil Grigorovița, profesor de limba germană într'un gimnasiu din București. Acuma traducerea dlui Grigorovița, român din Bucovina, se vor publica într'un volum. Spesele se vor plăti de către ministerul de instrucțiune publică, care de sigur a examinat înteu prin oameni competenți decât traducerea sunt reușite ori ba, căci pe un poet numai un alt poet îl poate traduce și nu este d'ajuns ca cineva să știe amândouă limbile.

Dile Negre. Acesta e titlul unui poem de dl Te-mistocle Bocancea, publicat la Cernăuți. Poemul ne înfățișează episoade din stăruințele românilor pentru afirmarea naționalității lor. Timpul acela se caracterizează de autor prin următoarele șire:

Cine nu cunoșce timpul de robie românească,
Din poveștile bătrâne și din doina haiducă,
Când a fi Român în lume nu 'nsemnă un om a fi,
Ci unelta unor lifte înșetate de-a domni?

Sujetul e măreț, dar cere mai multă abilitate, decât ce poate avea un începător, cum ni se pare autorul, al cărui nume încă nu-l cetirăm. Acum constatăm, că limba e bună și versurile curg ușor.

O corespondență istorică. Dl Nic. Crețulescu, ministru plenipotențiar al României, la Paris, a obținut din partea guvernului francez autorizațiunea de a lua copie de pe corespondența oficială între Billecoq, consul general al Franței în Valachia și guvernul său. Acum ministerul de externe al României posedă copie după rapoartele nu numai ale dlui Billecoq, dar și ale successorilor săi d-nii Neon și Hori. Această corespondență începe dela 1839 și se sfârșește pe la 1850. Cuprinde prin urmare perioadă care a vădut domnia și căderea prințului Al. Ghica, aceea a prințului Bibescu, evenimentele dela 1848 cu reacțiunea și intervențiunea puterilor străine. E evident câtă lumină pot respândi aceste rapoarte, mai bine de 300 la număr, asupra epocii celei mai agitate și mai fecunde a istoriei contimporane, mai ales decât ne vom aduce aminte că în această epocă nefastă politica esternă a țării eră influențată și une-ori chiar condusă de consiliul marilor puteri.

O excursiune artistică. Elevii și elevele școlii de Bele-Arte din București, cari au terminat examenul, prepară o mare excursiune artistică în diferite localități din țară. Vor vizita Sinaia, Câmpu-Lung, Rucăr și alte orașe și sate, unde vor desemna diferite peisaje, schițe etc. Excursiunea va avea în mijlocul ei și mai mulți profesori ai școlii de Bele-Arte.

Desnaționalizarea presei din România. «Timpul» din București constată cu durere, că de câtva timp o multime de străini au înființat ziare în România și fac politică militantă, susținând cauze străine și chiar dușmane neamului nostru, insultând bărbații politici români, ridicând de moravurile și de instituțiile țării. Acesta e un abus flagrant al ospitalității și al libertății presei contra căruia trebuiesc luate măsuri. Dar chiar în presa română s'au străcorat tot felul de elemente străine; sunt unele ziare românești, în care politica țării este dusă de străini. La ce patriotism, la ce simțăminte românești te poți aștepta dela asemenea condotieri ai condeiului, cari ași sunt aci, mâne aiurea, după cum i

duce vântul și mai ales interesul? Desfidem să ni se arate o altă țară, unde un străin ar pute să-și permită a scrie vrute și nevrute în privința afacerilor interioare ale țării, care le dă ospitalitate? În 24 ore ar fi trimiși peste graniță, precum au fost trimiși români de ai noștri din țările cele mai înaintate!

Reviste și ziare. 14 iunie 1892 se numește ziua studentimei universitare din București, care a apărut zilele trecute și se vinde în folosul mișcării întreprinse de studenți. — *Minciuna*, ziar umoristic, va apărea la Iași.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. Dl Gr. Manolescu continuă a fi bolnav. Dsa se află actualmente la Viena împreună cu dna Aristița Romanescu. — Dna Darclée, cunoscuta prima donă, se află de câteva zile la București. — Tenorul Dimitrescu a obținut un strălucit succes la Londra în teatrul «Covent Garden» în opera Carmen.

Reprezentare teatrală în Cacova. Reuniunea română de cântări din Cacova lângă Oravița a arangiat la 11 iulie, S. Petru și Pavel, o reprezentare teatrală, jucând piesa «Lipitorile satelor» dramă în acte și 2 tablouri de V. Alecsandri. Înainte și după reprezentarea teatrală a fost joc. Reuniunea, acum a doua oră a jucat piesa acesta grea pentru corurile din popor. Venitul curat s'a destinat pentru săparea unei fântăni pe sâma tinerimei școlare în curtea școlii de acolo. Succesul a multămit pe toți.

Teatrul din Iași. Cetim în «Era Nouă»: Consiliul a primit șire dela cunoscuții arhitecți Hellmer și Felner din Viena, că sunt gata a veni în Iași pentru a studia terenul și a pregăti planul pentru Teatru. Într'adevăr, comisiunea însărcinată cu cercetarea planului făcut de dl Mincu, s'a pronunțat în unanimitate pentru respingerea lui. Se pare că dl Mincu nu a crezut nici macar necesar să vină în Iași ca să studieze terenul. Arhitecții vienezi la care s'au adresat consiliul au o reputațiune europeană în materie de construcțiuni de teatru. Ei au zidit la Viena, Berlin, Odesa, Pesta, Carlsbad, etc. Avem bună speranță, că teatrul din Iași va fi și el o operă de artă.

Cor și balet la Bueureșt. Direcțiunea operei italiene din București dorind a forma coruri din elevi și eleve române și de a ajunge cu timpul la scopul de a pute compune corpul de balet cu eleve române, a luat deciziunea de a deschide școli preparatorii pentru coruri și balet. Persoanele cari vor dori să se pregătescă pentru a fi angajați ca coriști și coriste trebuie să fi făcut parte din coruri s'au să aibă cunoștințe de musica vocală. Pentru elevele cari voiesc să se pregătescă pentru a face parte din corpul de balet se cere a avea vârsta minimum de 12 și maximum de 20 ani, precum și consimțământul părinților pentru minore. Inscriserile se fac la Teatrul Național cancelaria direcțiunei operei în zilele de 25, 26 și 27 ale curentei luni între orele 10 și 12 dimineața.

»Lumina» societatea cantorilor din Bucovina a arangiat în Cernăuți luni în 11 iulie a. c. în ziua de ss. Petru și Paul în grădina «Otelul Weiss» sub dirigentul ei artistic dl V. Vasilovschi al IV. concert, cu următorul program: 1, »Spune», cuvintele de D. Gusti, cor bărbătesc de A. Caudela. 2, »Două suspine», de D. Gusti, cor bărb. de G. Ionescu. 3, »Cântec de primă-

véră», de dr. I. G. Sbiera, cor micst de V. Vasilovschi. 4. «Cântec ostășesc», de V. Bumbac, cor micst de G. St. 5. «A trecut iérna», de G. Tăutu, cor micst de G. Ștefănescu. 6. «Gântecul brôșcelor», cor micst, cuvintele și musica de V. Vasilovschi. 7. «Puiculă mea», de I. At. Bălăceanu, cor bărb. de V. Vasilovschi. 8. «Arcanul», cor bărb., cuvintele de V. Vasilovschi.

Congresul corurilor vocale. Dl Traian Brătescu, invetător și dirigent al reuniunii române de cânt din Terentiaz (Csernegyháza) în comitatul Timișorii, constatând pe temeiul raportului consistoriului aradan, că numai pe teritoriul acelu consistoriu se află 88 de coruri vocale în popor, emite ideea că ar fi foarte de dorit ca aceste coruri să se înțelegă între sine relativ la conducerea și activitatea lor. Drept aceea propune să se țină un congres al corurilor și le rogă să-i comunice, că unde și când ar dori să fie acela. Primind răspunsurile, conform majorității, va face convocarea la locul și timpul care se va găsi mai potrivit.

Piese musicale noue. *Hora Turdii* se numește o nouă compoziție musicală de dl Const. Dimitrescu și dedicată dlui dr. Ioan Rațiu. *Dl Nastase Ionescu*, cunoscutul chitarist din București, a compus o arie populară pe cuvintele lui Eminescu: «La mijloc de codru des», care va apăre în curând.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. *Absolon Todea*, fost avocat în Reghinul-săseșc și unul din membrii distinși ai generațiunii mai noue, a cărui mörte a produs regrete generale, a lăsat prin testament 10,000 fl. ca fundațiune pentru studenții lipsiți. — *Dl Mariu Șaineanu*, fratele dlui profesor-filolog *Lazăr Șaineanu* din București, a luat doctoratul în filosofie la facultatea din Lipsca, specializându-se în limbile orientale. — *Rds. D. canonic Iosif Hossu* din Blaș a fost numit conducător al oficiului de director al gimnasiului de acolo. — *Dl George Moian*, profesor de lucru de mână la institutul teologicopedagogic din Sibiiu, va ține acolo un curs pentru lucrul de mână, dela 26 iulie până la 26 august. — *Dșora Augusta Glodariu*, conducătoreea școlei froebeliene române din Brașov, a ținut duminică un examen foarte reușit cu elevii și elevele, cari au probat că se cresc în spirit național.

Internatul Pavelian în Beiuș care s'a deschis în anul trecut cu 12 elevi stipendiști, din fundațiunea Esc. Sale părintelui episcop Mihail Pavel, în anul viitor va avé un contingent și mai mare, căci generositatea fondatorului a urcat fundațiile la 20. Afară de stipendiști, au fost primiți și an, vor fi primiți și în anul viitor în internat și alții cu o plată foarte moderată.

Internatul Vancean de băeți în Blaș se va instala în viitorul an școlar în noul și pomposul edificiu, redicat de Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Ioan Vancea. Terminul de primire este 15 august. Plata pe 10 luni e 100 fl., tacsă de înscriere 4 fl. Conducătorul internatului e dl dr. Vasiliu Hossu.

Jubileul unui invetător român. Dl Mihail Lucaciu, cantor-invetător în Baia-mare, părintele dlui dr. Vasile Lucaciu, la 14 iulie ș-a serbat anul al 50-le de invetător. Spre acest scop s'a format acolo un comitet care a compus un program, conform căruia înteu avea să se țină Te-Deum, cântând corul vocal din Șomcuta. Apoi jubilanțul invitat la școlă, salutările aveau să se facă în modul următor: 1, Protopopul tractual și parocul

local îl va salută în numele episcopului, în numele seu, ca inspector și director școlar și în numele senatului bisericesc și al școlarilor din Baia-mare. 2, Atanasiu Lupan, în numele invetătorilor. 3, Petru Berindeanu, în numele invetăceilor: 4, Elia Pop, în numele invetătorilor chioreni. 5, Urméză salutarea din partea invetătorilor selăgeni. 6, Salutarea invetătorilor oradani. 7, Se va cefi biografia jublantului, după care corul vocal va esecută câteva cântări de incheiere. 8, Fotografare în corpore. 9, La 1 oră d. a. banchet festiv în ospetăria din «Păduricea orașului.» În decursul mesei corul vocal din Șomcuta-mare și o capelă musicală va delectă publicul. 5, După banchet escursiune în corpore împreună cu jubilanțul la Sisești, unde se va ține balul.

Gimnasiul din Beiuș. Am primit programa gimnasiului superior gr. cat. și a școlilor normale din Beiuș pe anul școlar 1891/92, redactată de directorul și profesorul Ioan Butean. Programa e precedată de o lucrare intitulată «Puterea părintească la Romani» de profesorul George Pop. Din șcirile școlare scótem următorele date: la gimnasiu au fost 13 profesori și 4 cateheți. Numerul studenților înscriși au fost 308 ordinari, 10 privatiști; au făcut esamenul 292 ordinari și 2 privatiști. După religie 143 gr. or., 109 gr. c., 23 r. c., 7 ref. ev., 12 israeliți; după limbă 252 români, 42 maghiari. În școlă normală director dl Augustin Antal, 2 invetători și 4 cateheți. Elevii: s'au înscriș 77, s'au depărtat 4; gr. or. 36, gr. c. 32, r. c. 2, ref. 1, israeliți 2. Anul școlar se va incepe la 1 septembrie.

Școlă română de fete din Sibiiu. Am primit a V programă a școlei civile publice de fete cu internat din Sibiiu a Asociațiunii transilvane, pe anul școlar 1891—92, publicată de directorul dl dr. Ioan Crișian. Din acésta aflăm, că de și prea incet, dar școlă face progres. Anul trecut s'au înscriș 62 fete, în anul acesta 74. În internat an erau 49, acum au fost 53. Corpul profesoral s'a compus din 1 director, 3 invetători și 1 invetătore, 2 cateheți, 1 instructor și 4 instructore. În internat un director, totodată și directorul școlei, o directore, un medic, o guvernantă și o bonă.

Doctori noi. Dnii Nicolae de Preda și Nicolae Blându la 14 l. c. au fost promovați de cătră universitatea din Cernăuți la gradul de doctori în științele juridice.

Rectificarea calendarului. O șcire din Belgrad, publicată de mai multe țiare străine, spune că e vorba să se intrunescă în Constantinopol un sobor ecumenic al bisericei ortodoxe orientale pentru rectificarea calendarului vechiu, așa numit Iulian.

C E N O U ?

Hymen. Dl dr. Vasile Fodor, avocat în Abrud, la 4/16 iulie se va cununa cu dșora Ana Ivașcu în Abrud. — *Dl Ioan Șerban*, notar comunal și dșora Emilia Mihăilaș, s'au cununat la 10 iulie în Năsăud.

Șcirile personale. *Regele României* și principele moștenitor se vor întorce în țără țilele aceste și vor luă indată reședința la castelul Peleş. — *Dl D. A. Sturdza* s'a ales președinte al comitetului esecutiv al partidei liberale din România. — *Dl dr. Ioan Rațiu*, președintele comitetului partidului național, petrece la Sibiiu timp mai îndelungat. — *Dl dr. Vasile Lucaciu* se află la București, unde a mers să-și aducă acasă fetițele, care studieză acolo. — *Dl Romul Preșia*, notar la tribunalul din Zelau, a fost numit subjude la Șimleu. —

Di dr. Ioan Furca, viceprocuror la Caransebeș, a fost numit jude la tribunalul de acolo. Di Nicolau Pop, fost secretar și director substituit de finanțe în Neutra, este numit consilier finanțial și director de finanțe pentru comitatul Trencinului.

Asociațiunea transilvană. În conformitate cu prescrierile §§-lor 14 și 21 din statutele «Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român», adunarea generală pentru anul curent se convăcă prin această în opidul Blaș pe 7 august st. n. (26 iulie st. v.) și zilele următoare. Aducând această la cunoștința publică, invităm pe toți membrii «Asociațiunii» a lua parte în numer cât mai mare la ședința adunării. Sibiu, în 7 iulie 1892. Presidiul «Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.» G. Barițiu, președinte. Dr. I. Crișan, secretar II. — **Despărțământul Bistrița** va ține adunarea sa generală în Borgo-Prund la 31 iulie, sub presiul dlui Gavril Man, secretar dl dr. Gavril Tripon. — **Despărțământul Reghin** se va întruni în adunare generală în școala gr. c. din S. Reghin, la 24 iulie, sub presiul dlui Patriciu P. Barbu, secretar dl Sever Barbu.

Dar de nuntă — fitorei regine române. La București s'a constituit cu ramificațiuni în fiecare județ, un comitet sub președința dnei Efrosina Catargiu, pentru a oferi un cadou de nuntă princesei de Edimburg, cu ocazia căsătoriei sale cu principele Ferdinand. Tote soțiile prefectilor din țară au luat inițiativa de a constitui comitete în județele lor respective.

Căsătoria moștenitorului României. Citim în «Lupta»: Cu privire la căsătoria principelui Ferdinand, aflăm următoarele: Căsătoria religioasă se va celebra la Windsor întâiu în biserica catolică și apoi în cea ortodoxă. Căsătoria civilă se va celebra la primăria din București. Ambele căsătorii se vor ține în octombrie viitor.

Reuniunea femeilor române selăgene va ține adunarea sa generală anul acesta în comuna Bobota la 1 august st. n. sub presiul dnei Clara Maniu, secretar dl Andrei Cosma. Toți membrii reuniunii și iubitorii culturii femeii române sânt poștiți a lua parte la această adunare. Damele române din Selagiu pōrtă cu mare entusiasm stēgul culturii naționale; de aceea activitatea lor este întimpinată cu bucurie de roți români.

Adunări oprite. Conferența convocată de dl dr. Vasile Lucaciu la Sisești, pe 6 iulie, despre care vorbirăm în nr. trecut, a fost oprită de cătră solgăbireul cercului, din cauza că avea să se ocupe de politică; dl Lucaciu a trimis ministrului de interne un protest. **Adunarea din Ormenișul-de-Câmpie** a despărțământului Mureș-Ludoș al Asociațiunii transilvane nu s'a putut ține, căci solgăbireul a oprit-o; tot el a oprit și petrecerea cu joc anunțată pentru această ocaziune.

Petreceri de vēră. Reuniunea femeilor române gr. c. din Roșia-montană va arangia la 17 iulie o petrecere cu joc în Carpini. Dēcă timpul nu va fi favorabil, petrecerea se va ține la casina dlui Dregan. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii. Comitetul arangiator constă din 8 dame, în frunte cu dna Eufemia Căian și din 8 bărbați în frunte cu dl paroc I. Maior. — **Ținerimea română din giurul Monorului** va arangia la Monor, comitatul Bistrița-Năseud, duminică la 24 iulie n. petrecere de vēră în localitatea de gimnastică din grădina școlei fundamentale. Venitul curat este destinat în favorul școlei de fetițe ce are să se infinteze la Monor. În fruntea comitetului stau dnii: S. Tanco

președinte, I. Melian vicepreședinte, N. Tanco secretar, D. Aluaș cassar, T. Oltean controlor. **Ținerimea română din Mercuria** și giur va da o petrecere în sala otelului Roșu din Mercuria la 1 august n. Venitul curat se va da pentru biblioteca școlei gr. or. de acolo. — **Reuniunea meseriașilor din Seliște** va arangia în 5/17 iulie petrecere de vēră la Mailat; venitul s'a destinat pentru facerea unui stindard al reuniunii. — **La Teiuș** s'a arangiat în 10 iulie o petrecere de vēră. — **La Medias** se va ține în 17 iulie, cu ocaziunea adunării despărțământului Asociațiunii transilvane, petrecere de vēră. — **La Dobra** corpul invetătoresc gr. or. a dat la 11 iulie petrecere de vēră în grădina bisericei. **Societatea Ținerimea din Cernăuți** va arangia în ferii mai multe serate cu dans; cea dintăiu se va ține la Câmpulung în 8 august.

Conversație cu unii fruntași români. Diarul «Budapesti Hirlap» a trimis un raportor să întrebe pe unii fruntași români despre cestiunea română. Acesta a și vorbit cu ambii mitropoliți, cu toți episcopii, precum și cu dnii George Barițiu, gen. Traian Doda, Parteniu Cosma și cu alții. Nici unul n'a ȃis că românii ar fi mulțumiți, ci au accentuat că situațiunea e grea și că inițiativa complanării ar trebni s'o ia guvernul.

Rosetti prisionier la Craiova. «Universul» povestește următoarea glumă: Duminica trecută, dl Horia C. A. Rosetti a fost făcut prisionier de cătră poliție în gara Craiovei. Dl Horia Rosetti trecea cu trenul fulger la Paris, însoțit fiind de soția dsale. În tren se găsiă și cumnatul dsale dl Mihail Cornea. La gara Craiovei dl Rosetti și dl Cornea se dau jos și intră în restaurant. Acı dl Cornea își propuse să facă o glumă, și vędend pe comisarul de serviciu, îi arată pe dl Rosetti spunându-i că este Andronic cel cu apa de aur, și că voește să fugă din țară ca să scape de urmărirea justiției. Comisarul nici una nici doue, pune rapede mâna pe dl Rosetti. În momentul acesta clopotul sună de trei ori și trenul pornește; iar dl Rosetti, cu tōte protestările ce face, rămâne prisionier.

Următorul lui Baross. Ministru de comerț, în locul repostatului Baross, se va numi secretarul de stat al acelui minister, dl Bela Lukács. Acesta s'a născut la 1847 în Zlatna, a studiat în Alba-Iulia și Budapeșta. Cățiva ani a fost funcționar la curtea de compturi, apoi în ministerul de finanțe. La 1872 s'a ales deputat, ocupându-se și cu ȃiaristica, apoi s'a numit president la direcțiunea pentru regularea căilor ferate, în urmă secretar de stat în locul lui Baross, căruia i urmēză și în minister.

Apa de beut în București. S'a format o companie franceză pentru aducerea apei în București. Compania cere primăriei o concesie pe timp de vre-o 40 ani și în schimb primăria nu numai că nu va cheltui nimic, dar încă va avē și o parte din dividende. Compania vrē să aducă apa dela Măgurele. Pentru acest sfērșit duminică vor plecā la Măgurele membrii companiei cu mai mulți ingineri, membrii ai consiliului comunal: reprezentanți ai ȃiarelor și cu dl dr. Babeș, pentru ca să esamineze apele dela Măgurele.

Necrolōge. Ioan George Ioan, comerciant de frunte în Brașov, care a lucrat mult la infintarea școlelor române de acolo, un bărbat stimat de toți, a încetat din viață la Brașov, în 11 iulie, în etate de 78 ani, jelt de mulți. — **Cristea Orghidan**, comerciant și proprietar în Brașov, a murit acolo la 4 iulie în etate de 74 ani. — **Ioan Dobreanu**, invetător de 31 ani la școala normală gr.

or. din Braşov, a încetat din viaţă la 7 iulie, în etate de 51 ani, jelit de soţia Elisabeta n. Nicolau şi de fiica Maria.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Regina Englierei* a conferit regelui României ordinul Jaretieri; investitura s'a făcut la castelul din Windsor, cu care ocaziune s'a dat un prânz în onoarea regelui României. — *Celebrul romancier Guy de Maupassant* e tot bolnav în spitalul de nebuni al doctorului Blanche la Paris. El face fel de fel de încercări de romanuri pe deosebite subiecte, fără de nici un şir. Aceste documente se adună cu grijă de către dr. Blanche. — *Din Belgrad* se scrie, că sârbii din Ungaria cari trăesc în Belgad, au hotărît să facă şi ei o ligă culturală, după modelul Ligei culturale române. — *Cholera* în Rusia urmăzează a se răspândi; populaţiunea avută fuge în străinătate. S'a constatat, că cholera s'a ivit şi la Paris, dar încă n'a murit nime. — *Ravachol*, anarhistul condamnat la moarte de curtea cu juraţi din Montbrisson, a fost executat acolo în 11 iulie; el a mers la locul de perşare, cântând cântece anarchice. — *În Spania* au fost iarăş mişcări revoluţionare, pe care înse armata le-a sugrumat în pripă. — *În Engliera* luptele electorale au produs mari agitaţiuni; rezultatul a fost triumful opoziţiei în frunte cu Gladstone.

Esposiţia din Geneva. Dumineca trecută s'a făcut cu mare solemnitate inaugurarea esposiţiei italo-americe în Geneva, în amintirea lui Cristofor Columb. Cu această ocazie, escadra italiană de marină a făcut exerciţii pe mare. Autorităţile toate au asistat; s'au organizat diferite serbări. 200 de porumbei călători au fost şloboziţi; premiul s'a dat învingătorului. Fântâne luminoase, convorbiri telefonice cu sistem nou; nimic n'a lipsit ca să facă această serbare strălucită.

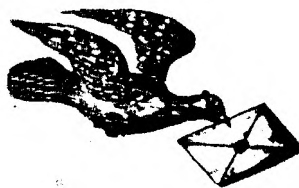
Ocolul lumii cu velocipedul. Un american, anume Frank Lenz, a plecat pe bicicletă, ca să facă ocolul lumii. Călătorul va traversa Albany, Niagara, Falls, Toronto, Detroit, Chicago, Milwaukee, Sain Paul, Denver, Cheyenne, Pelena, Portland şi San-Francisco, de unde se va imbarcă pentru Japonia. Îşi propune apoi să străbată succesiv Japonia, China, India, Afganistan, Rusia asiatică, Persia, Turcia, Austria, Germania, Olanda, Franca, Anglia, Scoţia şi Irlanda şi speră să isprăvescă această călătorie lungă şi periculoasă în doi ani. Dl Frank Lenz poartă cu el bagagiul în greutate de douăzeci şi două de livre şi un aparat fotografic.

Femeile trăesc mai mult decât bărbaţii. Profesorul Buchner din Darmstadt a publicat un studiu în care probează, că femeile în termen mediu trăesc mai mult, decât bărbaţii. Ca exemplu aduce pe femeia Maria Priom, care a avut viaţa cea mai lungă, ce s'a vădut în timpurile moderne. Ea a murit la 1838 în vârstă de 158 de ani. Buchner citează un număr considerabil de femei, care şi-au păstrat intactă, până în adânci bătrâneţe, frumuseţea lor din tinereţe. El citează casuri foarte curioase dar dese despre femei, cari după ce au îmbetrănit şi s'au făcut urâte, la o epocă dată de bătrâneţă au început să-şi recâştige frumuseţea lor de odinioară. Astfel marchisa de Mirabeau a murit în vârstă de 86 de ani după ce dela anul al 65 începuse să se facă frumoasă ea în tinereţe şi frumoasă a şi murit. Călugăriţa Margareta Verdure când ajunsese în vârstă de 75 ani, in-

cepă să întinerescă; vederea, care îi slăbise, i se întări; părul îi crescă în abundenţă, tot astfel îi crescură din nou dinţii albi şi strălucitori, pe cari îi avea când eră de 20 de ani! Fericit e seculul care mai pôte ave speranţă de a mai ajunge odată în vârsta tinereţii, tocmai atunci când de ordinar oamenii cad în vârsta copilăriei!

O legendă despre cholera. Lumea din Tiflis îşi reaminteşte acum despre o legendă curiosă, în care se arată ce efect mare are cholera asupra oamenilor. Iată legenda orientală: «Odată un preot mergea călare pe măgar către Tiflis. În drum îi ese înainte o fantomă grznic de urită. Preotul inleună de spaimă, dar reculegându-se niţel întrebă fantoma: — Cine eşti tu şi unde te duci? — Eu sânt Cholera. Ddeu m'a trimis în oraş ca să omor pe toţi păcătoşii. — Şi câţi păcătoşi sânt în oraş? — 500. — Ascultă dragă, dişe preotul, — jură aici înainte, mea, că nu vei omori mai mult de 500 de oameni. Fantoma jură. Apoi preotul o luă cu el pe măgar şi intrară în oraş. Ajungând acolo se despărţiră şi fiecare porni care încotro. Peste o lună preotul veni iar în oraş. Întrebă pe unii şi pe alţii câţi ênsi au murit de cholera. — 3,000, i se respunse. — A dracului fantomă — dişe popa — stăi că pui eu mâna pe tine. Să me înşeli tu pe mine! Stăi numai... După câţiva vreme preotul întelneşte pe drum pe fantomă. — Ia ascultă fă, ce? aşă te ţii de vorbă? Mi-ai diş că nu omori decât 500, şi când colo ei au murit 3000! Apoi începă să facă lui Madame Cholera o morală straşnică. Cholera începă să se jure pe toţi ddeii, că n'a omorit decât 500, dar că «ceialalţi au murit de frică.»

Poşta redacţiunii.

Dni A. P. Nu putem responde la toate în poşta redacţiunii, căci atunci ar trebui să ocupăm spaţiu mult; dar de multe ori şi tăcerea pôte servi drept răspuns, întocmai ca şi în cazul acesta. Decă n'am răspuns, cauza a fost, că nu s'a putut publica.

Drei M. M. în A. Abonamentul dv. e plătit până în finea anului curent.

Tote trec şi Drag mi-i Döme, nu se pot publica. Doinele populare vor eşi. Nr. reclamat s'a trimis.

Bochia. Nr. reclamat s'a trimis.

Mariana. Nu se pôte. Din toate vom publica încă numai una.

Călinarul săptămânei.

Diua sêpt.	Călinarul vechiu	Călind. nou	Sörele
Dumin. a 6-a d. Rosali, Ev. dela Mateiu, c. 9. gl. 5, a inv 6. res. ap			
Duminecă	5 Par. Atan. şi Aton.	17 Alexi.	4 22 8 50
Luni	6 Cuv. Sisonic.	18 Rozina.	4 22 7 50
Martî	7 Cuv. Toma.	19 Mariana.	4 23 7 49
Mercuri	8 Mart. Procopie.	20 Ilie.	4 24 7 48
Joi	9 Mart. Prancratie.	21 Paulina.	4 25 7 47
Vineri	10 SS. 45 M. din Nicop.	22 Maria Magdal.	4 27 7 46
Sâmbătă	11 Mart. Eufemia.	23 Apolonia.	4 28 7 45

Rugăm pe abonaţii noştri să ne răspundă abonamentul regulat înainte; iar decă nu pot seu nu vor să facă această, să ne innapoeze numărul acesta, ca să-î ştergem din registrul abonaţilor, spre a nu ne încurcă socotelile.

Redacţiunea «Familiei.»

Proprietar, redactor răspundător şi editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LANG ÎN ORADEA-MARE.